

quick scan flora en fauna

Centrum Brunssum

Gemeente Brunssum

Datum: 27 juli 2009

Projectnummer: 90217

INHOUD

1	Inleiding	1
1.1	Aanleiding	1
1.2	Gebiedsbeschrijving en beoogde ingrepen	1
2	Wettelijk kader	7
2.1	Gebiedsbescherming	7
2.2	Soortenbescherming	7
3	Toetsing	9
3.1	Onderzoeksmethodiek	9
3.2	Beschermde gebieden	9
3.3	Voorkomen van beschermde soorten	10
4	Conclusie	16
4.1	Gebiedsbescherming	16
4.2	Soortenbescherming	16
4.3	Consequenties	17
4.4	Aanbevelingen	18
	Bijlage 1 Globaal overzicht van de gegevens van Het Natuurloket	1
	Bijlage 2 Geraadpleegde bronnen	1

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

De gemeente Brunssum heeft in haar masterplan voor het centrum een aantal stedenbouwkundige ingrepen voorgesteld, welke in het bestemmingsplan "Centrum Brunssum" juridisch-planologisch mogelijk gemaakt worden. Eén van de haalbaarheidsstudies die hiervoor dient te worden uitgevoerd, is toetsing aan de natuurregelgeving. Voorliggende quick scan flora en fauna is opgesteld door SAB Arnhem B.V. en geeft een eerste inzicht in de doorwerking van de natuurwetgeving in het plangebied.

Figuur 1: Ligging van het plangebied. Links, uitsnede uit topografische kaart. Rechts, luchtfoto (Google Earth)

Voordat ruimtelijke ingrepen mogen plaatsvinden, moet eerst een onderzoek plaatsvinden in het kader van de Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet en eventuele andere natuurregelgeving. Bij de geplande activiteiten moet rekening gehouden worden met de aanwezige natuurwaarden in en om het plangebied. Voorliggend onderzoek is een quick scan waarin op basis van een gebiedsanalyse (ruimtelijk ecologisch), beschikbare soortgegevens en een eenmalige veldverkenning uitspraken zijn gedaan over de mogelijke aanwezigheid van beschermde planten en dieren in het plangebied. Het plangebied is beoordeeld op geschiktheid voor beschermde planten en diersoorten en de verwachte effecten op deze soorten. Dit heeft geresulteerd in conclusies en aanbevelingen. Deze quick scan is uitgevoerd op basis van de momenteel geldende uitwerking en interpretatie van beleid en wetgeving.

1.2 Gebiedsbeschrijving en beoogde ingrepen

Brunssum is gelegen in een gebied met een groen, heuvelachtig karakter. Brunssum kent daardoor veel natuurlijke hoogteverschillen. Het hoogteverschil tussen de Brunssummerheide en het lager gelegen gebied aan de Groene Weg bedraagt circa 30 meter. In de omgeving van Brunssum zijn veel groen elementen te vinden. Ook binnen de bebouwde kom zijn de wegen vaak voorzien van bomenrijen en komen veel groene elementen voor. Dit maakt de omgeving van Brunssum tot een waardevol landschap.

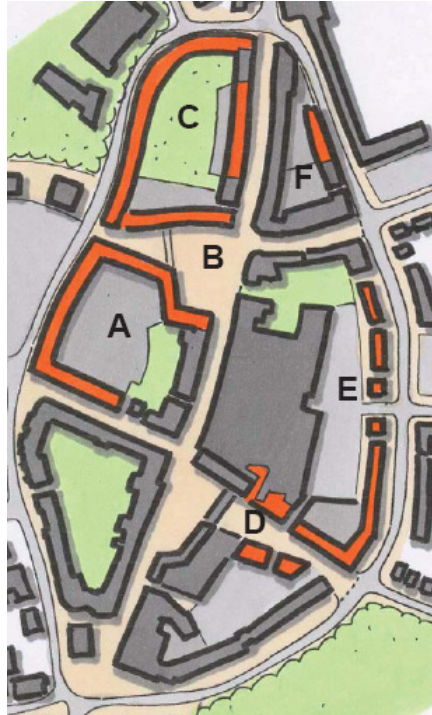
Het plangebied ligt in de bebouwde kom en is globaal aangegeven in Figuur 1. Deze quickscan heeft alleen betrekking op de onderdelen 1 (het Ei), 6 (Kerkeveld), 8 (Lindeplein) en 9 (Atrium), waarbij geldt dat van deel 1 maar een gedeelte van de totale ontwikkeling op dit moment mogelijk gemaakt wordt. De beoogde ingrepen met betrekking tot de relevante deelgebieden bestaan voornamelijk uit het slopen van de huidige bebouwing en deze te vervangen voor nieuwbouw.

Figuur 2: geplande ingrepen in het masterplan van Brunssum. Deze quickscan heeft alleen betrekking op de onderdelen 1 (het ei), 6 (Kerkeveld), 8 (Lindeplein) en 9 (Atrium). (bron: Masterplan Brunssum centrum, p. 76).

1.2.1 Deelgebied 1: het Ei

Het Ei is het centrum van Brunssum. Binnen het ei vinden verschillende ontwikkelingen plaats. Figuur 3 laat zien welke ontwikkelingen plaats gaan vinden.

Figuur 3: schematische weergave van geplande ontwikkelingen in het Ei.

A. De hoek Koutenveld/Schiffelerstraat: Hier wordt een nieuwe winkelruimte voor Albert Heijn gerealiseerd, tevens wordt in ruimte voorzien voor eventuele andere commerciële functies met daarboven appartementen. Zowel in ondergronds parkeren en parkeren op maaiveld niveau is voorzien.

B. De realisatie van het 'Wilhelminaplein': Ter plaatse van de door te trekken Wilhelminastraat, wordt een nieuw plein aangelegd, omzoomd door commerciële ruimten op maaiveldniveau, met daarboven appartementen.

E. De Pastoor Savelbergstraat/ de Parel: Hier wordt een appartementencomplex in 4 à 5 lagen, inclusief halfverdiept parkeren, gerealiseerd.

Figuur 4: overzichtsfoto van de huidige supermarkt (Foto: SAB 2009)

Figuur 5: overzichtsfoto van toekomstige locatie van het nieuwe plein ter hoogte van de door te trekken Wilhelminastraat.

Figuur 6: overzicht van de huidige situatie aan de Pastoor Savelbergstraat/ de Parel.

1.2.2 Deelgebied 6: Kerkeveld

Ter plaatse zullen een viertal portiekflats (bouwjaar 1953) worden gesloopt en vervangen door de nieuwbouw van een brede school en een parkeergelegenheid. In de brede school worden twee basisscholen, een peuterspeelzaal en een kinderopvang onder één dak worden gehuisvest. De huidige situatie is weergegeven in Figuur 7.

Figuur 7: Compositiefoto van de huidige situatie ter plaatse van de portierflats die gesloopt gaan worden ten behoeve van de ontwikkeling van een brede school (Foto's: SAB 2009)

1.2.3 Deelgebied 8: Lindeplein

Het Lindeplein ligt westelijk van het vijverpark. Het plein gaat in zijn geheel op de schop en moet de cultuur- en horecafunctie en de daaraan gelieerde activiteiten gaan versterken. Hiervoor zal een deel van de omliggende bebouwing worden gesloopt en vervangen voor nieuwbouw.

Figuur 8: uitzicht vanaf het plein op de vijver (foto's: SAB 2009)

1.2.4 Deelgebied 9: Voormalig Deltacollege

Op de locatie waar voorheen het Deltacollege was gevestigd, wordt een zorgplein gerealiseerd. Langs de Prins Hendriklaan komt een gesloten bouwblok bestaand uit 2 á 3 bouwlagen, met hoogteaccenten op de kruising van de Prins Hendriklaan Oost met de Prins Hendriklaan Zuid. Aan de Vijverlaan komt ook een gesloten bouwblok, maar met een halfopen begane grond. Door de gesloten bebouwing wordt het achterliggende plein afgeschermd van de verkeersdrukke op de Prins Hendriklaan.

Figuur 9: Impressie van het voormalige Deltacollege (Foto's: SAB 2009).

2 Wettelijk kader

Bescherming in het kader van de natuur wet- en regelgeving is op te delen in gebieds- en soortenbescherming. Bij gebiedsbescherming heeft men te maken met de Natuurbeschermingswet 1998 en de Ecologische Hoofdstructuur. Soortenbescherming komt voort uit de Flora- en faunawet.

2.1 Gebiedsbescherming

Natuurgebieden of andere gebieden die belangrijk zijn voor flora en fauna kunnen aangewezen worden als Europese Vogelrichtlijn en/of Habitatrichtlijngebieden (Natura 2000). De verplichtingen uit de Vogel- en Habitatrichtlijngebieden zijn in Nederland opgenomen in de Natuurbeschermingswet 1998. Hierin zijn de reeds bestaande staatsnatuurmonumenten ook opgenomen. Op grond van deze wet is het verboden projecten of andere handelingen te realiseren of te verrichten die, gelet op de instandhoudingsdoelstelling, de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten kunnen verslechteren, of een verstorend effect kunnen hebben op de soorten waarvoor het gebied is aangewezen.

Een andere vorm van gebiedsbescherming komt voort uit aanwijzing van een gebied als Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Voor dergelijke gebieden geldt dat het natuurbelang prioriteit heeft en dat andere activiteiten niet mogen leiden tot frustratie van de natuurdoelen. Anders dan bij gebieds- en soortbescherming is de status als EHS niet verankerd in de natuurwetgeving, maar dient het belang in de planologische afweging een rol te spelen. Dit valt onder de verantwoordelijkheid van het bevoegde gezag.

2.2 Soortenbescherming

Soortenbescherming is altijd aan de orde. Hiervoor is de Flora- en faunawet bepalend. De Flora- en faunawet is gericht op het duurzaam in stand houden van soorten in hun natuurlijk leefgebied. Deze wet heeft de beschermingsregels, zoals die ook in de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn zijn opgenomen, overgenomen en voor de Nederlandse situatie toegepast.

Deze bescherming is als volgt in de Flora- en faunawet opgenomen:

- het is verboden beschermde plantensoorten te plukken, verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen (artikel 8);
- het is verboden beschermde diersoorten te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen (artikel 9), opzettelijk te veront-rusten (artikel 10) en hun nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfsplaatsen te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren (artikel 11).

De procedurele consequenties zijn afhankelijk van de soorten die door de ingreep worden beïnvloed. Kortweg kunnen drie beschermingsregimes worden onderscheiden:

1 beschermingscategorie 1:

Een groot aantal beschermde soorten is in Nederland algemeen voorkomend. Op basis van het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten uit de Flora- en faunawet mogen ruimtelijke ingrepen worden uitgevoerd die tot effect hebben dat de verblijfsplaatsen van deze soorten worden aangetast;

2 beschermingscategorie 2:

Voor beschermde soorten die minder algemeen zijn en extra aandacht verdienen, kan een vrijstelling (behalve voor het opzettelijk verontrusten) verkregen worden als de initiatiefnemer een goedgekeurde gedragscode heeft. Indien dit niet het geval is dient voor deze categorie een ontheffing aangevraagd te worden.

Als wordt gehandeld volgens een goedgekeurde gedragscode geldt deze naast de bovengenoemde soorten ook voor vogels. In zo'n gedragscode worden gedragslijnen aangegeven die men volgt om het schaden van beschermde soorten zo veel mogelijk te voorkomen. Ontheffing is, als wordt gewerkt volgens een goedgekeurde gedragscode, voor deze soorten alleen nog nodig als werkzaamheden afwijkend van de gedragscode worden uitgevoerd;

3 beschermingscategorie 3:

Voor ongeveer honderd zeldzame soorten geldt géén vrijstelling als het gaat om ruimtelijke ingrepen. Ontheffingen voor deze groep soorten worden slechts verleend wanneer er geen andere bevredigende oplossing voor de ingreep bestaat, de ingrepen vanwege dwingende redenen van groot openbaar belang dienen plaats te vinden en de gunstige staat van instandhouding van de soort niet in gevaar komt. Deze uitgebreide toets geldt ook voor alle vogelsoorten.

Als een ruimtelijke ingreep rechtstreeks kan leiden tot verstoring of vernietiging van bepaalde beschermde soorten of hun leefgebied, kan het project in strijd zijn met de Flora- en faunawet. Voor aantastingen van verblijfplaatsen en belangrijke (onderdelen) van leefgebieden van meer strikt beschermde soorten, is ontheffing ex. Artikel 75 van de Flora- en faunawet nodig van het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit.

Zorgplicht

Verder geldt altijd artikel 2 van de Flora- en faunawet, een zorgplichtbepaling. Iedereen dient voldoende zorg in acht te nemen voor de in het wild levende dieren en hun leefomgeving. Dit houdt in dat voorafgaand aan sloop- grond- of bouwwerkzaamheden wordt gecontroleerd of dat negatieve gevolgen voor aanwezige soorten kunnen worden voorkomen door het nemen van alle maatregelen die redelijkerwijs kunnen worden verwacht.

3 Toetsing

3.1 Onderzoeksmethodiek

Het Natuurloket geeft in de kilometerhokken waarbinnen het plangebied en haar invloedsgedebied is gelegen, het voorkomen van beschermde zoogdieren weer (Bijlage 1). Binnen deze kilometerhokken zijn slechts de dagvlinders goed onderzocht. De overige soortgroepen zijn niet, slecht of matig onderzocht. Omdat de kwaliteit van de beschikbare Natuurloketgegevens in dit geval niet voldoende is, is besloten geen aanvullende gegevens op te vragen maar de quick scan vooral te baseren op de biotoopinschatting door een ecooog van SAB Arnhem B.V.

Bij het opstellen van de quick scan flora en fauna is verder gebruik gemaakt van atlasgegevens uit de Atlas van Nederlandse Zoogdieren (Broekhuizen *et al.*, 1992), Atlas van de Nederlandse vleermuizen (Limpens, *et al.*, 1997) en diverse websites die de meest recente informatie verschaffen omtrent de verspreiding van soorten. Deze bronnen vermelden soortgegevens op uurhokniveau (5 bij 5 kilometer), dit betekent dat het globale gegevens betreft. Bijlage 2 vermeldt de geraadpleegde bronnen.

In juli 2009 heeft een ecooog van SAB Arnhem B.V. het plangebied en de directe omgeving verkend. Doel van deze veldverkenning was om een indruk te krijgen van de biotopen ter plaatse en de geschiktheid voor de verschillende soortengroepen te beoordelen. Het veldbezoek heeft nadrukkelijk niet de status van een volledige veldinventarisatie; het eenmalige veldbezoek geeft slechts een globaal beeld van aanwezige soorten en habitats op basis van een momentopname.

3.2 Beschermde gebieden

Natuurbeschermingswet 1998

Het plangebied te Brunssum ligt niet in of nabij een gebied dat is aangewezen in het kader van de Natuurbeschermingswet. Het dichtstbijzijnde beschermde natuurgebied (Brunssumerheide) ligt op een afstand van bijna 1500 meter (hemelsbreed gemeten). Gezien de afstand, binnenstedelijke ligging, de afwezigheid van een directe verbinding of andere relatie met het beschermde gebied en de afwezigheid van overeenkomstig habitat zijn negatieve effecten op het beschermde gebied uit te sluiten. Er zijn alleen lokaal effecten te verwachten op flora en fauna.

Ecologische Hoofdstructuur

Het plangebied te Brunssum ligt niet in of nabij een gebied dat is aangewezen in het kader van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Het dichtstbijzijnde natuurgebied dat is aangewezen als onderdeel van de EHS ligt op een afstand van ruim 650 meter (hemelsbreed gemeten). Gezien de afstand, binnenstedelijke ligging, de afwezigheid van een directe verbinding of andere relatie met het beschermde gebied zijn negatieve effecten op het beschermde gebied uit te sluiten. Er zijn alleen lokaal effecten te verwachten op flora en fauna.

3.3 Voorkomen van beschermde soorten

In het kader van de Flora- en faunawet moet worden getoetst of ter plaatse van de ruimtelijke ingrepen sprake is/kan zijn van negatieve effecten op beschermde planten en dieren. De beoogde ontwikkelingen kunnen biotoopverlies of verstoring (indirect biotoopverlies) tot gevolg hebben.

Vaatplanten

Binnen het plangebied zijn geen potentiële natuurlijke groeiplaatsen voor beschermde plantensoorten aanwezig. Grote delen van het plangebied zijn verhard. Waar geen verharde delen worden aangetroffen is sprake van aangeplante vegetatie die al dan niet aan het verruigen is. Tijdens het verkennende veldbezoek zijn dan ook alleen algemene soorten waargenomen zoals: Robinia (*Robinia pseudoacacia*), Rietgras (*Phalaris arundinacea*), Echte Valeriaan (*Valeriana officinalis*), Akkermelkdistel (*Sonchus arvensis*), Wilgenroosje (*Chamerion angustifolium*), Haagwinde (*Convolvulus sepium*), Dolle Kervel (*Chaerophyllum temulum*), Bijvoet (*Artemisia vulgaris*), Reuzenberenklauw (*Heracleum mantegazzianum*), Duizendblad (*Achillea millefolium*), Zandraket (*Arabidopsis thaliana*), Grote Weegbree (*Plantago major subsp. major*), Vertakte Leeuwentand (*Leontodon autumnalis*), Perzikkruid (*Persicaria maculosa*), Veldzuring (*Rumex acetosa*), Grote Teunisbloem (*Oenothera glazioviana*) en Wilde Lijsterbes (*Sorbus aucuparia*). Slechts 1 beschermde soort is aangetroffen in deelgebied 9, namelijk de Grote Kaardenbol (*Dipsacus fullonum*), zie Figuur 10.

Figuur 10: Grote Kaardenbol (*Dipsacus fullonum*). Een beschermde soort volgens de Flora en faunawet (tabel 1).

Deze soort staat vermeld op tabel 1 van de Flora- en faunawet. Daarvoor geldt een algemene vrijstelling voor het verstoren en/of aantasten van groeiplaatsen. Strikt beschermde vaatplanten worden binnen het plangebied niet verwacht. Aangeplante of gezaaide exemplaren van beschermde soorten (in bijvoorbeeld tuinen) zijn niet beschermd in de Flora- en faunawet, omdat het geen natuurlijke groeiplaatsen betreft.

Grondgebonden zoogdieren

Volgens verspreidingsgegevens (Broekhuizen *et al.*, 1992; Bode *et al.*, 1999) komen in de omgeving van het plangebied soorten als Egel (*Erinaceus europaeus*), Bosspitsmuis (*Sorex spec.*), Dwergspitsmuis (*Sorex minutus*), Huisspitsmuis (*Crocidura russula*), Mol (*Talpa europaea*), Vos (*Vulpes vulpes*), Hermelijn (*Mustela erminea*), Wezel (*Mustela nivalis*), Bunzing (*Mustela putorius*), Ree (*Capreolus capreolus*), Rosse woelmuis (*Clethrionomys glareolus*), Woelrat (*Arvicola terrestris*), Ondergrondse woelmuis (*Pitymus subterraneus*), Aardmuis (*Microtus agrestis*), Veldmuis (*Microtus arvalis*), Dwergmuis (*Microtus minutus*), Bosmuis (*Apodemus sylvaticus*), Haas (*Lepus europaeus*), Konijn (*Oryctolagus cuniculus*) en de meer strikt beschermde soorten Eekhoorn (*Sciurus vulgaris*), Steenmarter (*Martes foina*), Das (*Meles meles*), Eikelmuis (*Eliomys quercinus*), Waterspitsmuis (*Neomys fodiens*), Hamster (*Cricetus crisetus*) en Hazelmuis (*Muscardinus avellanarius*) voor

Algemeen voorkomende soorten

Het plangebied is voor grote deel nog steeds intensief in gebruik en bevindt zich voornamelijk in een versteende omgeving. Toch zijn ook op verschillende locaties nog relatief onverstoorde overhoekjes te vinden. Daardoor zijn vaste rust- en verblijfsplaatsen van algemeen voorkomende soorten als Egel (*E. europeus*), Huisspitsmuis (*C. russula*) en Mol (*T. europeae*) niet uit te sluiten. Voor deze soorten, die onder het eerste lichte beschermingsregime vallen, geldt een algemene vrijstelling voor het verstoren en/of aantasten van vaste rust- en verblijfsplaatsen.

Strikt beschermde soorten

De strikt beschermde soorten die volgens verspreidingsgegevens voorkomen in de omgeving van het plangebied zijn Eekhoorn (*Sciurus vulgaris*), Steenmarter (*Martes foina*), Das (*Meles meles*), Eikelmuis (*Eliomys quercinus*), Waterspitsmuis (*Neomys fodiens*), Hamster (*Cricetus crisetus*) en Hazelmuis (*Muscardinus avellanarius*). Met uitzondering van de Steenmarter en de Eekhoorn zijn al deze soorten afhankelijk van gebieden met een veel natuurlijker karakter dan in het plangebied het geval is. Door gebrek aan geschikt leefgebied worden deze soorten niet verwacht binnen het plangebied.

Eekhoorn

Voor de Eekhoorn geldt dat deze in principe wel voor zou kunnen komen in een bebouwde omgeving maar wel onder bepaalde voorwaarden. Deze voorwaarden zijn onder andere de aanwezigheid van voldoende naaldbomen en oude eiken en/of beuken (voedselbomen). Hieraan wordt niet voldaan in het plangebied en daardoor zijn negatieve effecten op vaste rust- of verblijfplaatsen van eekhoorns niet te verwachten.

Steenmarter

Voor de Steenmarter geldt dat deze zich vrij goed heeft aangepast aan het leven in de buurt van een menselijke omgeving. Leegstaande bebouwing kan een vaste rust- of verblijfplaatsen vormen voor steenmarters wanneer de verstoringsgraad ter plaatse niet al te hoog is. Tijdens het verkennende veldbezoek zijn plaatsen aangetroffen waar steenmarters zich in principe zouden kunnen ophouden. Op basis van de afwe-

zigheid van sporen kan echter worden gesteld dat negatieve effecten op vaste rust- of verblijfplaatsen van steenmarters niet worden verwacht.

Vleermuizen

Volgens de verspreidingsgegevens (Limpens *et al.*, 1997) komen in de omgeving van het plangebied Vale vleermuis (*Myotis myotis*), Watervleermuis (*Myotis daubentonii*), Meervleermuis (*Myotis dasycneme*), Gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*), Ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*), Rosse vleermuis (*Nyctalus noctula*), Bosvleermuis (*Nyctalus leisleri*), Laatvlieger (*Eptesicus serotinus*), Gewone grootoorvleermuis (*Plecotus auritus*) voor. Alle vleermuissoorten zijn strikt beschermd in de Flora- en faunawet.

Vleermuizen zijn globaal op te delen in gebouwbewonende soorten zoals gewone dwergvleermuis (*P. pipistrellus*) en Laatvlieger (*E. serotinus*) en boombewonende soorten als Rosse vleermuis (*N. noctula*) en Watervleermuis (*M. daubentonii*). Daarnaast zijn soorten die van beide elementen gebruik maken.

Daarbij is ook onderscheid te maken in zomer- en winterverblijfplaatsen van de verschillende soorten. Sommige soorten zoals de gewone dwergvleermuis verblijven het gehele jaar in gebouwen (spouwmuren, achter gevelbetimmeringen enz). Andere soorten als de rosse vleermuis verblijven jaarrond in bomen (in holten en spleten en achter loshangende schors). De watervleermuis overwintert echter weer in bunkers, grotten en kelders en verblijft in de zomerperiode in boomholten.

Boombewonende vleermuizen

Boombewonende soorten worden gevonden in holten en spleten in bomen en achter loshangende schors. Binnen het plangebied staan op meerdere plaatsen bomen van voldoende omvang om vaste rust- of verblijfplaatsen van boombewonende soorten vleermuizen te herbergen. Met name in deelgebied 8 (Lindeplein) staan tussen het plein en het vijverpark enkele bomen die hiervoor geschikt zijn. Ook in (de omgeving van) deelgebied 9 (voormalig Deltacollege) staan op meerdere plaatsen bomen die geschikt kunnen zijn als vaste rust- of verblijfplaats voor boombewonende soorten vleermuizen. Negatieve effecten zijn dus niet op voorhand uit te sluiten.

Vaste vliegroutes

Soorten maken vaak jarenlang gebruik van vaste aanvliegroutes tussen verblijfplaats en foerageergebied, daarom kan het behoud van lijnelementen cruciaal zijn voor de instandhouding van het leefgebied. Ook lijnvormige elementen zijn op veel plaatsen aanwezig binnen het plangebied. Binnen deelgebied 9 bestaan de wegen veelal uit bomenlanen die zeer geschikt kunnen zijn als vaste vliegroute. In de andere delen zullen eventuele vleermuisroutes meer langs bebouwing liggen. Bij de realisatie van de beoogde plannen zijn negatieve effecten op vliegroutes niet op voorhand uit te sluiten.

Gebouwbewonende vleermuizen

Om het masterplan te kunnen uitvoeren worden op alle relevante deelgebieden gebouwen gesloopt. Het grootste deel van de bebouwing die gesloopt gaat worden, kan geschikt zijn om vaste rust- of verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen te herbergen. Op de volgende pagina zijn in Figuur 11 meerdere voorbeelden opgenomen die aannemelijk maken dat vleermuizen gebruik kunnen maken van de gebouwen. Negatieve effecten op vaste rust- of verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuissoorten zijn niet op voorhand uit te sluiten.

Figuur 11: Op veel plaatsen in het plangebied is bebouwing aangetroffen met toegang tot mogelijke vaste rust- of verblijfplaatsen van gebouwbewonende soorten vleermuizen. Met rode cirkels of rode pijlen zijn in bovenstaande figuur openingen aangegeven die mogelijk in gebruik zijn door vleermuizen.

Vogels

Op verschillende plaatsen binnen het plangebied zijn groene elementen te vinden die geschikt zijn als broedgelegenheid voor veel vogels. Tijdens het veldbezoek zijn de volgende vogels aangetroffen: Houtduif (*Columba palumbus*), Boomklever (*Sitta europaea*), Heggenmus (*Prunella modularis*), Vink (*Fringilla coelebs*), Koolmees (*Parus major*) en Huismus (*Passer domesticus*). Alle vogelsoorten zijn beschermd tijdens het

broedseizoen. Het betreft dan met name de actieve broedplaatsen en vaste verblijfplaatsen van deze soorten. Voor de meeste vogels loopt dit broedseizoen van half maart tot half juli. Voor het broedseizoen wordt geen standaardperiode gehanteerd in het kader van de Flora- en faunawet. Van belang is of een broedgeval aanwezig is, ongeacht de periode.

Jaarrond beschermde vogelsoorten

In het kader van de Flora- en faunawet zijn vaste rust- en verblijfplaatsen van enkele vogelsoorten jaarrond beschermd. Dit betekent dat nestlocaties van deze soorten het gehele seizoen beschermd zijn. Hierin worden vier categorieën onderscheiden:

- 1 Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats (voorbeeld: Steenuil).
- 2 Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop (voorbeeld: Roek, Gierzwaluw en **Huismus**).
- 3 Nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing (voorbeeld: Ooievaar, Kerkuil en Slechtvalk).
- 4 Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen (voorbeeld: Boombalk, Buizerd en Ransuil).

Binnen het plangebied is de Huismus aangetroffen. Gierzwaluwen zijn niet uit te sluiten. In 2009 is de wetgeving gewijzigd waardoor nestlocaties van huismussen en gierzwaluwen ook jaarrond beschermd zijn. Het overgrote deel van de te slopen bebouwing is niet geschikt als broedgelegenheid vanwege het ontbreken van geschikte pannendaken. Dit geldt voor de deelgebieden 6, 8 en 9. In deelgebied 1 zijn wel op verschillende plaatsen gebouwen aanwezig met pannendaken die geschikt kunnen zijn voor huismussen of gierzwaluwen. Door het nemen van mitigerende maatregelen is de ecologische functionaliteit van het plangebied te garanderen. Dit houdt in dat men buiten het broedseizoen tot sloop moet overgaan. Daarnaast moeten in de omgeving voorzieningen worden getroffen om extra broedgelegenheid te bieden. Dit kan in de vorm van speciale dakpannen of nestkasten. De nieuwe bebouwing moet ook geschikt zijn als broedgelegenheid voor mussen en gierzwaluwen. Ook dit kan worden gerealiseerd door het gebruik van nestkasten of speciale dakpannen. Als aan deze maatregelen wordt voldaan, zijn geen negatieve effecten op vaste rust- of verblijfplaatsen van jaarrond beschermde soorten te verwachten om dat de ecologische functionaliteit van het plangebied (deelgebied 1) niet afneemt.

Amfibieën

Stichting RAVON (Reptielen Amfibieën Vissen Onderzoek Nederland) verzamelt verspreidingsgegevens van reptielen, amfibieën en vissen en publiceert deze jaarlijks op het internet (www.ravon.nl). Volgens RAVON komen in de omgeving van het plangebied amfibieën voor zoals Alpenwater salamander (*Mesotriton alpestris*), Bastaardkikker (*Rana klepton esculenta*), Bruine kikker (*Rana temporaria*), Gewone pad (*Bufo bufo*), Kleine watersalamander (*Lissotriton vulgaris*) en de meer strikt beschermde soorten Poelkikker (*Rana lessonae*), Vroedmeesterpad (*Alytes obstetricans*), Rugstreeppad (*Bufo calamita*), Vinpoot salamander (*Lissotriton helveticus*) en Kamsalamander (*Triturus cristatus*) voor.

Aangezien binnen en in de omgeving van het plangebied geen watervoerende elementen aanwezig zijn die worden aangetast bij de realisatie van de plannen, is het voorkomen van vaste rust- en verblijfplaatsen van meer strikt beschermde amfibieënsoorten uit te sluiten. Strikt beschermde soorten stellen strikte eisen aan hun leefomgeving en blijven het gehele jaar door dicht bij hun voortplantingswater, met uitzondering van de rugstreeppad (*B. calamita*).

Algemene soorten, zoals bruine kikker (*R. temporaria*) en gewone pad (*B. bufo*), die na de metamorfose op het land naar voedsel gaan zoeken, zijn gezien de binnen het plangebied gelegen biotopen niet uit te sluiten. Deze soorten kunnen grote afstanden afleggen. Omdat de dieren op het land overwinteren, is het ook mogelijk dat er dieren in de winterperiode binnen het plangebied aanwezig zijn. Voor deze soorten, die onder het eerste lichte beschermingsregime vallen, geldt een algemene vrijstelling voor het verstoren en/of aantasten van vaste rust- en verblijfplaatsen.

Reptielen

Reptielen zijn over het algemeen gebonden aan structuurrijke vegetatie, vaak gelegen in weinig verstoorte biotopen. Soorten als ringslang (*Natrix natrix*) en levendbarende hagedis (*Zootoca vivipara*) kunnen voorkomen in gebieden met een relatief hoge verstoringsgraad. Volgens RAVON zijn Hazelworm (*Anguis fragilis*) en Levendbarende hagedis (*Zootoca vivipara*) wel eens in de omgeving van Brunssum waargenomen. Op basis van de binnen het plangebied aanwezige biotopen (veelal intensief gebruikte, stenen omgeving) is het voorkomen van reptielen niet waarschijnlijk.

Vissen

Omdat in het plangebied geen permanent watervoerende elementen aanwezig zijn die worden aangetast door de realisatie van de plannen, zijn negatieve effecten op vaste rust- of verblijfplaatsen van strikt beschermde soorten vissen uitgesloten.

Insecten (vlinders, libellen, sprinkhanen) en overige soortengroepen

Slechts een beperkt aantal van de zeer soortenrijke groep van de insecten is beschermd. De habitateisen van beschermde soorten binnen deze groep zijn vaak zeer locatiespecifiek en gebonden aan zeer bijzondere biotopen. Dergelijke biotopen komen niet in het plangebied voor. Overige strikt beschermde soorten als mollusken en weekdieren zijn ook niet te verwachten gezien de biotopen.

4 Conclusie

Voor de realisatie van het masterplan Brunssum zal een groot deel van het centrum worden heringericht. Hiervoor wordt een groot aantal gebouwen gesloopt. Voordat deze ingreep wordt uitgevoerd, dienen de gevolgen voor beschermde natuurwaarden en de consequenties in het kader van de geldende natuurwet- en regelgeving in beeld te zijn gebracht.

4.1 Gebiedsbescherming

In het kader van de Natuurbeschermingswet (NB-wet) en de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) dient er getoetst te worden of de beoogde ontwikkelingen een negatieve invloed hebben op de beschermde gebieden. Het plangebied te Brunssum ligt niet in of nabij de EHS of een gebied dat is aangewezen in het kader van de NB-wet. Het dichtstbijzijnde beschermde natuurgebied ligt op een afstand van bijna 1500 meter (hemelsbreed gemeten). Het dichtstbijzijnde natuurgebied dat is aangewezen als onderdeel van de EHS ligt op een afstand van ruim 650 meter (hemelsbreed gemeten). Gezien de binnenstedelijke ligging zijn geen verbindingen aanwezig tussen het plangebied en de genoemde natuurgebieden, negatieve effecten op beschermde gebieden zijn niet te verwachten. Gebiedsbescherming is op deze locatie niet aan de orde.

4.2 Soortenbescherming

In het kader van de Flora- en faunawet dient te worden nagegaan of vaste rust- en verblijfplaatsen door de ingreep worden aangetast (verwijderd, ongeschikt gemaakt) of dieren opzettelijk worden verontrust. De beoogde ontwikkelingen kunnen biotoopverlies of verstoring (indirect biotoopverlies) tot gevolg hebben. Invloeden die leiden tot een verminderde geschiktheid van het plangebied als bijvoorbeeld foerageergebied zijn niet ontheffingsplichtig, tenzij het een zodanig belang betreft dat bij het wegvallen van deze functie ook de vaste rust- en verblijfplaatsen van soorten niet langer kunnen functioneren.

Door de sloop, groundbewerking en de nieuwbouw, zullen alle aanwezige soorten negatieve effecten ondervinden van de ingreep. Voor de meeste soorten is dit tijdelijk van aard. In de toekomst zal waarschijnlijk een deel van het plangebied weer geschikt zijn als leefgebied.

De meeste van deze soorten zijn beschermd maar vallen onder het lichte beschermingsregime van de Flora- en faunawet. Hiervoor geldt dat aantasting van vaste rust- en verblijfplaatsen op basis van een vrijstelling mogelijk is, zonder dat er sprake is van procedurele consequenties.

Een aantal van de mogelijk voorkomende soorten is meer strikt beschermd. Voor deze soorten moet bij aantasting van vaste rust- en verblijfplaatsen een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet worden aangevraagd. Op basis van verspreidingsgegevens, de aanwezige habitats en de biotoopeisen van individuele diersoorten zijn negatieve effecten op vaste rust- of verblijfplaatsen van vleermuizen niet uit te sluiten binnen het plangebied.

Tevens kunnen bij de start van werkzaamheden in het broedseizoen, broedende vogels worden verstoord, of hun nesten worden aangetast. Er is geen vrijstelling te verkrijgen in het kader van de Flora- en faunawet voor activiteiten die vogels in hun broedseizoen zou kunnen verstoren.

4.3 Consequenties

Deze verkennende quick scan flora en fauna, op basis van een eenmalig veldbezoek, heeft aangetoond dat het merendeel van de bebouwing mogelijk geschikt is als vaste rust- of verblijfplaatsen voor gebouwbewonende soorten vleermuizen. Daarnaast zijn op meerdere plaatsen bomen aangetroffen die van voldoende omvang zijn om vaste rust- of verblijfplaatsen van boombewonende soorten vleermuizen te herbergen. Hierdoor dient een nader onderzoek te worden opgestart naar:

- vleermuizen alle soorten (tabel 3; bijlage IV van de Habitatrichtlijn; Flora- en faunawet), onderzoeksperiode: 15 mei tot 15 september.

Het gebruik van het plangebied door deze soorten kan door middel van nader onderzoek in beeld worden gebracht zodat het werkelijke effect van de ingreep op (het leefgebied van) daadwerkelijk aanwezige soorten kan worden bepaald. Pas dan kan worden bepaald of het aanvragen van een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet noodzakelijk is. Bij een dergelijke ontheffing worden vaak mitigerende en/of compenserende maatregelen gevraagd.

Verder is een tweetal algemene voorwaarden vanuit de Flora- en faunawet altijd van toepassing:

1. in het broedseizoen van vogels (half maart tot half juli) mogen de vegetatie, bosjes en opstallen in het plangebied niet worden verwijderd. Werkzaamheden tijdens deze periode zouden leiden tot directe verstoring van broedvogels en het broedsucces. Alle vogels zijn beschermd. Er is geen vrijstelling te verkrijgen in het kader van de Flora- en faunawet voor activiteiten die vogels in hun broedseizoen zou kunnen verstoren.
2. op basis van de zorgplicht volgens artikel 2 van de Flora- en faunawet dient bij de uitvoering van de werkzaamheden voldoende zorg in acht te worden genomen voor de in het wild levende dieren en hun leefomgeving. Dit houdt in dat bij het uitvoeren van werkzaamheden altijd rekening moet worden gehouden met aanwezige planten en dieren. Zo dienen maatregelen te worden getroffen om bijvoorbeeld verstoring tot een minimum te beperken. Dieren moeten de gelegenheid hebben om uit te wijken en mogen niet opzettelijk worden gedood. Dit kan door:
 - voortijdig maaien van het plangebied zodat dieren wegtrekken;
 - het beperken van verlichting tijdens de avonduren in zomer, voorjaar en herfst ten behoeve van vleermuizen en andere nachtdieren;
 - het slopen en rooien starten buiten het voortplantingsseizoen en het winter(slaap)seizoen, zodat het plangebied ongeschikt is voor dieren.

4.4 Aanbevelingen

Naast de consequenties die voortkomen uit de Flora- en faunawet is ook een aantal vrijblijvende aanbevelingen te doen ten aanzien van de inrichting van het plangebied, zoals:

- voor vleermuizen zouden open stootvoegen aangebracht kunnen worden in muren, of vleermuiskasten kunnen worden geplaatst in de spouw of tegen de muur op >2,5 meter hoogte in nieuw te bouwen woningen;
- het planten van bomen en struwelen voor vogels en vleermuizen verdient aanbeveling. Het beste zijn, ecologisch gezien, inheems bes- en bloemdragende struiken en planten;
- er kunnen nestpannen of neststenen worden aangebracht ten behoeve van gierzwaluwen. Deze beschermde soort verliest steeds meer nestmogelijkheden;
- zo min mogelijk bomen kappen.

Bijlage 1 Globaal overzicht van de gegevens van Het Natuurloket

Rapportage voor kilometerhok X:195 / Y:328

Soortgroep	FF1*	FF23*	FF vogels	Hrl*	RL*	Volledigheid*	Detail*	Actualiteit*
Vaatplanten						matig	-	1991-2007
Mossen						niet		1997-2007
Korstmossen						niet		1992-2007
Paddestoelen						niet		1992-2007
Zoogdieren	3	5		2		slecht	51-100%	1997-2007
Broedvogels						niet		1996-2007
Watervogels						niet		96/97-06/07
Reptielen						niet		1992-2007
Amfibieën						niet		1992-2007
Vissen						niet		1992-2007
Dagvlinders						niet		1998-2008
Nachtvlinders						niet		1980-2008
Libellen						matig		1993-2007
Sprinkhanen						niet		1993-2007
Overige ongewervelden		1		1		slecht	51-100%	1993-2007

Landelijke vegetatiedatabank: [gegevens inzien van dit hok](#)

Rapportage voor kilometerhok X:196 / Y:328

Soortgroep	FF1*	FF23*	FF vogels	Hrl*	RL*	Volledigheid*	Detail*	Actualiteit*
Vaatplanten	1					matig	-	1991-2007
Mossen						niet		1997-2007
Korstmossen						niet		1992-2007
Paddestoelen						niet		1992-2007
Zoogdieren	6	6		4		slecht	26-50%	1997-2007
Broedvogels			3			slecht	0%	1996-2007
Watervogels						niet		96/97-06/07
Reptielen						niet		1992-2007
Amfibieën	2					slecht	51-100%	1992-2007
Vissen						niet		1992-2007
Dagvlinders					1	goed	0%	1998-2008
Nachtvlinders						niet		1980-2008
Libellen						matig		1993-2007
Sprinkhanen						niet		1993-2007
Overige ongewervelden						slecht		1993-2007

Bijlage 2 Geraadpleegde bronnen

Broekhuizen, S., Hoekstra, B., van Laar, V., Smeenk, C. en Thissen, J.B.M. 1992. Atlas van de Nederlandse zoogdieren, uitgeverij KNNV, Utrecht.

Diepenbeek, A. 1999. Veldgids Diersporen, Uitgeverij KNNV, Utrecht.

Limpens, H., Mostert, K. en Bongers, W. 1997. Atlas van de Nederlandse vleermuizen, uitgeverij KNNV, Utrecht.

SOVON Vogelonderzoek 2002. Atlas van de Nederlandse broedvogels 1998-2000. - Nederlandse Fauna 5. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV uitgeverij & European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden.,

Van der Meijden, R. 1990. Heukels' Flora van Nederland. Wolters-Noordhoff., 0

Websites:

www.minlnv.nl, website van het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. Veel informatie over wetgeving, Natura2000, EHS etc.

www.natuurloket.nl, gevalideerde gegevens van alle PGO's per kilometerhok. Tegen betaling ontvangt u de meest gedetailleerde gegevens.

www.ravon.nl, website met informatie over de verspreiding van reptielen, amfibieën en vissen in Nederland.

www.sovon.nl, website met uitgebreide informatie over ecologie en verspreiding van soorten.

www.telmee.nl, website met gevalideerde gegevens van alle soorten.

www.vzz.nl, website met informatie over ecologie van zoogdieren.

www.waarneming.nl, website met deels ongevalideerde gegevens van alle soorten.